

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки дошкільної та початкової освіти

**ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА
УКРАЇНО-АНГЛІЙСЬКИЙ БІЛІНГВІЗМ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО**

ВІКУ

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти “бакалавр”

Виконала: студентка 4 курсу 471 групи
Спеціальності 012 Дошкільна освіта
Спеціалізація: логопедія
Освітньо-професійної (наукової)
програми Дошкільна освіта
Лінтварьова Анна Дмитрівна
Керівник к.пед.н., доцент Коткова В.В.
Рецензент к.пед.н., доцент Сугейко Л.Г.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I: Теоретичні засади впливу ІКТ на розвиток україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку	7
1.1 Зміст та сутність поняття білінгвізм.....	7
1.2 Проблема україно-англійського білінгвізму в науково-педагогічній літературі.....	10
1.3 Сучасні підходи до розвитку україно-англійського білінгвізму із застосуванням ІКТ.....	17
РОЗДІЛ II: Методичні основи впливу ІКТ на розвиток україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку	21
2.1 Педагогічні умови впровадження ІКТ в навчанні дітей англійської та української мов.....	21
2.2 Сучасний стан розвитку україно-англійського білінгвізму із застосуванням ІКТ.....	25
2.3 Методичні рекомендації для розвитку україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку.....	33
ВИСНОВКИ	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	42
ДОДАТКИ	47
Додаток А. Анкета №1 «Для виявлення сучасного стану розвитку україно-англійського білінгвізму із застосуванням ІКТ».....	47
Додаток Б Кодекс академічної доброчесності.....	49
Додаток В. Довідка про перевірку на текстові збіги у Науковій бібліотеці.....	51

ВСТУП

Сучасне суспільство розвивається досить швидко, особливо це помітно в сфері міжнародної комунікації. З кожним роком в Україні стає все більш актуальною проблема забезпечення дієвості міжмовного спілкування, це спричинено необхідністю вивчення питання взаємодії мов, що контактують одна з одною, створення та впровадження білінгвізму в систему дошкільної освіти. Білінгвістичні дослідження спрямовані на вивчення функціональних можливостей мови як коду комунікацій та мовної ситуації, що склалась на даний момент. Науково-педагогічна література розкриває питання вивчення особливостей міжмовних контактів, сучасних підходів до вивчення функціонування, змісту та сутності явища двомовності, трактування поняття «білінгвізм», виділення його класифікацій .

Можна зауважити, що освітня система в нашій країні потребує модернізації, особливо сфера розвитку україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку . Методика вивчення двох мов осучаснюється у зв'язку з розвитком соціуму, а саме: виникненням ІКТ, потребою збільшення меж комунікацій, зростанням об'єму нової інформації. В зв'язку з цим найголовнішою умовою розвитку білінгвізму в сучасному суспільстві є впровадження засобів ІКТ в освітній простір ЗДО.

Проблемами дослідження впливу інформаційно-комунікаційних технологій на україно-англійський білінгвізм дітей дошкільного віку займалися такі вчені, педагоги та науковці як Б.Ажнюк, В.Биков, А.Богуш, У.Вайнрайх, В.Заболотний, А. Загнітко, М.Кабакчі, Г.Козлакова, М.Кочерган, Л. Масенко, О.А. Міщенко,Л. Нікольський, О.Пінчук О.Селіванова, С.Узуно , О.Шестопал, Л. Щерба та ін

Аналіз теоретичних праць учених-лінгвістів стосовно процесу розвитку двомовності засобами ІКТ супроводжується нововведеннями в освітній процес ЗДО, що пов'язується із змінами методів навчання, які мають відповідати сучасним технічним та педагогічним можливостям,

сприяти вдалій інтеграції дошкільника в інформаційний, двомовний простір. Для розвитку україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку доцільно впроваджувати засоби ІКТ – це є сучасною проблемою модернізації системи дошкільного виховання.

Процес впровадження ІКТ для розвитку україно-англійського білінгвізму провокується швидким розвитком програмно-технічних засобів навчання. Стрімкий процес інформатизації освіти вимагає від педагога усвідомлення необхідності модернізації його методичної роботи, готовності впроваджувати ІКТ в освітню діяльність. Інформатизація освітнього процесу в Україні визначається нормативними актами, а саме: «Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні», законі «Про дошкільну освіту» та «Про освіту», «Національною стратегією розвитку освіти в Україні до 2021 року», в цих документах викладені основні вимоги до ефективного впровадження ІКТ та використання в усіх освітніх галузях.

Все вище зазначене свідчить про актуальність порушеної нами теми, що вказує на необхідність більш детального вивчення особливостей впровадження ІКТ для впливу на україно-англійський білінгвізм дітей дошкільного віку. У зв'язку з цим, ЗДО має широко використовувати ІКТ в розвитку білінгвізму, що надасть можливість переходу на більш високий рівень аналізу та оцінки якості мовленнєвої діяльності дошкільників. Саме це зумовлює вибір теми дипломного дослідження «Вплив інформаційно-комунікаційних технологій на україно-англійський білінгвізм дітей дошкільного віку».

Об'єкт дослідження: процес розвитку україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку.

Предмет дослідження: педагогічні умови ефективного впливу ІКТ на розвиток україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку.

Мета дослідження здійснити теоретичне та практичне обґрунтування педагогічних умов впливу ІКТ на розвиток україно-

англійського білінгвізму дітей дошкільного віку в сучасному просторі дошкільної освіти.

Завдання дослідження:

1. З'ясувати сутність і характеристику дефініцій «білінгвізм», «вплив ІКТ на розвиток україно-англійського білінгвізму».
2. На основі аналізу науково-методичної літератури обґрунтувати фактори та умови впливу становлення україно-англійського білінгвізму.
3. Обґрунтувати педагогічні умови впливу ІКТ на розвиток україно-англійського білінгвізму.
4. Сформулювати методичні рекомендації для розвитку україно-англійського білінгвізму дітей засобами ІКТ.

Для вирішення поставлених завдань використано такі **теоретичні методи дослідження**: системний аналіз психологічної, педагогічної, методичної, лінгвістичної, лінгводидактичної, навчально-методичної літератури та програмно-методичних матеріалів із впливу ІКТ на розвиток україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку, узагальнення передового педагогічного досвіду, анкетування з метою визначення об'єкта, предмета та реалізації завдань дослідження.

Практичне значення одержаних результатів: Результати дослідження проблеми впливу інформаційно-комунікаційних технологій на україно-англійський білінгвізм дітей дошкільного віку можуть бути застосовані в практичній роботі педагогів, у інтегруванні освітнього процесу в ЗДО, у процесі перекваліфікації вихователів, що спрямований на якісне оволодіння засобами ІКТ для розвитку україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку.

Апробація дослідження висвітлена у статті «Впровадження в дошкільну освіту ІКТ як засобу впливу на розвиток україно-англійського білінгвізму» у збірнику «Impact of modernity on science and practice», XII Міжнародної науково-практичної конференції в м.Едмонтон, Канада, 13-14 квітня 2020 р.

Структура дослідження. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел. Основний обсяг дослідження становить 42 сторінки.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВПЛИВУ ІКТ НА РОЗВИТОК УКРАЇНО-АНГЛІЙСЬКОГО БІЛІНГВІЗМУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

1.1 Зміст та сутність поняття білінгвізм

За трактуванням лінгвістичних словників поняття «двомовність (білінгвізм)» – це реальна соціально-мовна ситуація, сутність якої полягає у співіснуванні і взаємодії двох мов у межах одного мовного колективу. Людина, яка здатна використовувати в ситуаціях спілкування дві різні мовні системи, – двомовна (білінгв), а сукупність відповідних умінь – двомовність (білінгвізм) [13].

Для визначення змісту та сутності поняття білінгвізм нами проаналізовано роботи таких вчених як П. Белянін, А.Богуш, Є.Верещагін, О.Залевська, Л. Щерба. Згідно з думкою зазначених вчених «білінгвізм» - це практична здатність людини використовувати дві мови по черзі. Характерною особливістю цього явища є використання двох мов у комунікації одним й тим же носієм. Свою позицію стосовно питання білінгвізму виражає й В. Русанівський, він зауважує, що білінгвізму притаманний високий рівень володіння рідною мовою, і іноземною [33, с. 158]. Науковець вважає, що вивчення двох мов дітьми стає важливою рушійною силою для розвитку мовленнєвих здібностей .

Після вивчення науково доведених трактувань терміну “двомовність”, ми прийшли висновку, що позиції стосовно змісту та сутності поняття «білінгвізм» можна розділити на 2 групи. За першою позицією визначається, що білінгвізм – це володіння на однаковому рівні двома мовами. Друга позиція не заперечує можливі відмінності в оволодінні двома мовами одночасно, тобто різний ступінь володіння іноземними мовами є нормою [1, с. 114]. Результатом виділення двох позицій стає демонстрація широкого та вузького розуміння двомовності.

Типи білінгвізму як лінгвістична проблема викликає ряд суперечностей у вчених, що досліджують це питання. Таку ситуацію зумовлює варіативність критеріїв класифікації. При дослідженні факторів та умов становлення білінгвізму звертають особливу увагу саме на такі ознаки як зв'язок мовлення з мисленням, ступінь оволодіння другою мовою, рівень відмінності двох мов, можливість накладання мовленнєвих механізмів другої мови на першу, тип мовленнєвого середовища в якому знаходиться дитина, умови розвитку двомовності [1].

Усі опрацьовані нами джерела визначають важливість дослідження питання взаємодії систем обох мов у межах колективу білінгвів. Процес цієї взаємодії є комплексним:

- Процес реалізації комунікативних потреб в певному двомовному суспільстві викликає необхідність функціональної мовної взаємодії;
- Контактуючі системи комунікації білінгвів провають появу структурної взаємодії мов.

Все вищезазначене приводить нас до висновку, що структурна та функціональна взаємодії залежать один від одної, оскільки різноманітні умови співпраці мов характеризують сфери спілкування білінгвів. Виникнення актуальних у білінгвальному суспільстві ситуацій та сфер комунікації двома мовами є результатом функціональної взаємодії. Зміни функціональної сфери мовних одиниць є наслідком структурної взаємодії [23, с.40-42].

В результаті об'єднання функціональної та структурної білінгвістичної взаємодії, зміни в якості мовлення дітей спостерігаються на всіх рівнях. Актуальною темою для досліджень стає процес впливу соціальних факторів на слововживання, що пояснюється зв'язком лексичної сторони мовлення з позамовною дійсністю. Найбільший вплив структурної взаємодії двох мов спостерігається саме на усному мовленні.

Суб'єктом білінгвізму обґрунтовується успішність процесу взаємодії двох мов [25, с. 14]. Кожна соціальна група людей з часом застосовує специфічні слововживання, саме з цієї причини в білінгвальному просторі виникають розбіжності у використанні цих одиниць. Аналіз лінгводидактичних наукових праць сприяв виділенню нами певних аспектів розбіжностей:

- по-перше, ступінь оволодіння обома мовами та освітній рівень для різних соціальних груп населення є індивідуальним,
- по-друге, тип двомовності є вирішальним в аспекті білінгвістичної взаємодії лексики;
- по-третє, комплекси соціально-мовних вимог є необхідними для соціальних груп яким характерна двомовність.

Основні білінгвістичні проблеми досліджені в працях А.Богуш, У.Вайнрайха, Є.Верещагіна, А.Мейє, Е.Хаугена, Л.Щерби та ін [32, с.40]. Опрацювавши наукові роботи зазначених вчених ми дійшли висновку, що дослідження білінгвізму реалізується за допомогою таких напрямків:

- ◆ Лінгвістичний напрям полягає у вивченні рівню взаємозв'язку структурних елементів двомовності ,а саме вплив однієї мови на іншу.
- ◆ Психологічний напрям передбачає розгляд індивідуальних здібностей кожної дитини до вивчення другої мови . Цей напрям дає нам розуміння особливостей психофізіологічних механізмів дитини, що паралельно використовує під час комунікацій одну з двох мовних систем.
- ◆ Нейролінгвістичний напрям передбачає дослідження психофізіологічних механізмів мовлення білінгвів, визначення ролі абстрагування та узагальнення під час мовлення, особливості впливу функціональної асиметрії мозку на мовленнєву поведінку.
- ◆ Соціологічний напрям вивчення білінгвізму досліджує рівень соціальних функцій та сфер використання обох мов, якими спілкуються білінгви. Завдання соціологічного напрямку: вивчення умов виникнення білінгвізму в певному соціумі; дослідження ролі суспільних факторів

розвитку двомовності; встановлення рівня досконалого оволодіння двома мовами [34, с. 252].

◆ Педагогічний напрям сприяє створенню нових форм та методів навчання дітей двом мовам з врахуванням активного та пасивного оволодіння ними.

◆ Літературно-художній напрям двомовності зазначає необхідність вивчення художньої літератури, створеної двомовними письменниками та її сприйняттям двомовним суспільством.

◆ Лінгвокультурологічний напрям білінгвізму на сьогоднішній день досліджений не в повній мірі. Проблема білінгвізму передбачає під час вивчення другої мови виникнення такого процесу як, включення білінгва до нової культури [6, с.358].

Підсумком нашого аналізу напрямків дослідження білінгвізму стає те, що кожен з зазначених напрямків двомовності тісно взаємопов'язані один з одним, що призводить до необхідності застосування методів досліджень суміжних наук.

Отже, під час дослідження нами питання змісту та сутності поняття «білінгвізм» було визначено, що згідно з думкою багатьох вчених лінгвістів «білінгвізм» - це практична здатність людини використовувати дві мови по черзі. Основним у сфері вивчення білінгвізму є реалізація досліджень білінгвізму за допомогою таких напрямків: лінгвістичного, психологічного, нейролінгвістичного, соціологічного, педагогічного, літературно-художнього, лінгвокультурологічного. Все це сприяє вдалому розвитку білінгвістичної особистості.

1.2 Проблема україно-англійського білінгвізму в науково-педагогічній літературі

Проблематика вивчення специфічних особливостей розвитку україно-англійського білінгвізму на даний момент є досить актуальною в теоретичних та практичних розробках багатьох вчених лінгвістів. В

науково-педагогічній літературі визначається, що під час вивчення дошкільниками англійської мови, за позицією Є.Верещагіна, найчастіше виникає синтезований тип білінгвізму, коли об'єднуються природні та штучні фактори навчання [9, с.58]. Основними критеріями класифікації двомовності є правильність чи помилковість мовлення білінгва. Відповідно до зазначених критеріїв виділяється координативний та субординативний україно-англійський білінгвізм. Координативний білінгвізм характеризується повністю правильним мовленням дитини як на англійській мові, так і на українській. Субординативний білінгвізм характеризується перенесенням особливостей англійської мови на українську, допущенням помилок.

В лінгвістичних працях Л. Щерби звертається увага на незалежне існування української та англійської мов у комунікації білінгвів, що за його трактуванням називається «чистою двомовністю» [41, с.285].

Питанням виділення класифікацій україно-англійського білінгвізму також займалась І. Верещагіна, вона виокремлює такі основні критерії формування двомовності:

Психологічний критерій. До нього належить рецептивний тип двомовності, білінгв може розуміти другу мову, але не здатний її відтворювати. На відміну від рецептивної двомовності, репродуктивна передбачає можливість розуміти другу мову та відтворювати її.

За соціологічним критерієм україно-англійська двомовність може бути природною та штучною. Характерною для природної двомовності стає стихійність засвоєння англійської та української мов, що зумовлюється постійним впливом на дитину двомовного середовища.. Штучна двомовність забезпечується цілеспрямованим навчанням дітей двох мов в ЗДО [37].

Лінгвістичному критерію україно-англійської двомовності притаманна правильність чи неправильність мовлення білінгва.

Важливим на нашу думку є дослідження А. Табуре-Келлера, за допомогою його наукових праць було виділено основні мовні стадії, які помічались у ході вивчення дитини двох мов. Починаючи з року одинадцяти місяців до двох років включно, дитина проходить стадію відсутності впливу білінгвального оточення на мовлення, тобто - автономного мовлення [7, с. 14 - 15]. Стадія «дуплетів» в якій переважає рідна мова дитини починається з двох років та продовжується до двох років та двох місяців. Після закінчення стадії «дуплетів» до трьох років триває – стадія змішаного мовлення. Період після трьох років є початком стадії – незалежного функціонування двох мовних систем. Початок ХХ ст. стає найпродуктивнішим етапом дослідження білінгвізму. Монографія Ж. Ронже «Розвиток мовлення двомовної дитини», дає нам підставу вважати, що основним принципом навчання дітей двом мовам є «одна особа – одна мова». Ж. Ронже зауважує, що така дитина до 4,5 років могла на однаковому рівні спілкуватися обома мовами [8, с.185].

Аналізуючи публікації Л. Виготського ми хочемо виділити його позитивну оцінку наукових досліджень Ж.Ронже. Л.Виготський відзначає індивідуальність впливу сімейного виховання на вивчення дітьми двох мов та ефективність раннього навчання другої мови дітей дошкільного віку.

Проблемним моментом в дослідженні україно-англійського білінгвізму є питання про те, в якому віці необхідно починати навчання дітей другої мови. Нами виділено такі течії:

Представники першої течії наголошують на вплив з раннього віку різноманітних факторів та умов становлення двомовності на розуміння білінгва того, що будь-яка думка може бути висловлена англійською чи українською мовами. Початки опанування англійською та українською мовами дошкільниками вчені відносять до кінця другого – початку третього року життя, в той момент коли зникають змішані фрази та виникає можливість вільно говорити обома мовами [5, с.40].

Мовлення дошкільників є фундаментом розвитку особистості, його розвиток не відбувається сам по собі. Мовлення дитини дошкільного віку на українській мові до 6 років майже повністю сформоване. Дитина може говорити короткими правильними за конструкцією реченнями. Але володіння мовою характеризується не лише знанням слів, а й вмінням правильно побудови речень. Головним завданням дитини під час вивчення двох мов є оволодіння зв'язним мовленням, а саме логічною послідовністю пов'язаних думок, що виражаються правильно відібраними словосполученнями та побудованими реченнями. У дітей дошкільного віку розвиток зв'язного мовлення проходить за умови правильно організованого процесу навчання та спілкування з однолітками та дорослими. Діалог та монолог – це дві форми зв'язного мовлення якими має оволодіти дитина. Засвоєння української та англійської мов починається у дитини ще з малечку, а саме з одинадцяти місяців. Словниковий запас дитини білінгва такий же як у одномовної дитини [1]. З другого року життя дитина проходить стадію змішаного мовлення, яка повністю зникає до трьох років. Усвідомлення й можливість вільного спілкування без помилок українською та англійською мовами з'являється у дитини дошкільного віку наприкінці третього року життя. Проте після детального аналізу науково-педагогічної літератури ми з'ясували, що є ряд вчених які ставляться скептично до усвідомлення дітьми дошкільного віку української та англійської мов у більш ранньому віці.

З метою доведення позитивного впливу в ранньому віці різноманітних факторів та умов становлення двомовності Л. Калініною було проведено дослідження, ціллю якого є спостереження за 23 білінгвами та 15 одномовними дітьми в умовах ЗДО. Одинадцять дітей вводили в білінгвальне середовище з моменту народження («одна особа – одна мова»), а дванадцять дітей вводили в двомовний простір з 1,5-2 років у ЗДО [1, с.115]. Висновком дослідження є те, що у більшості двомовних

дітей після трьох років з'являється здатність вільно спілкувались українською та англійською мовами, без будь-яких помилок.

На противагу першій течії виникає друга, саме вона є найпоширенішою на даний момент, її представники наголошують на необхідності впливу різноманітних факторів та умов становлення двомовності лише після трьох років. Проаналізувавши наукові роботи представників даної течії, нами виділено важливість білінгвістичних доробок Д. Писарева він зауважував, що навчати дитину англійській мові необхідно з 3 до 10 років, саме в цей період діти краще сприймають іншомовні слова. Діти здатні за шість місяців оволодіти англійською мовою. Психологи та педагоги наголошують на необхідності вивчення дітьми другої мови в дошкільному віці. З позицією Д. Писарева погоджується В. Пенфільд, в його наукових працях висловлена думка про те, що в підлітків зникає пластичність кори головного мозку, саме з цієї причини варто вивчати англійську мову з трьох років. В. Пенфільд наголошує, що з трьох років малюк вивчає мову природним шляхом, вона є для нього методом пізнання оточуючого світу [6, с.352-355]. Е. Пулгр є одним з фундаторів другої течії, на його думку дошкільний вік є найкращим для вивчення другої мови, особливо з фізіологічної точки зору. Найсприятливіший вік для вивчення англійської мови за Е.Пулгром з 3-4 років, цей період є сензитивним для засвоєння другої мови.

Представниками третьої течії заперечується доцільність впливу різноманітних факторів та умов становлення двомовності до 6-7 років. Найвидатнішим представником третьої течії є Я. Коменський, саме він визначив вік з якого радив вивчати другу мову, а саме з 6-7 років. Надихнувшись працями Я. Коменського, відомий педагог К. Ушинський вважав, що навчання другої мови можна починати лише тоді, коли рідна мова добре засвоєна дитиною [5, с.42]. З цієї причини вказати точний вік з якого можна починати вивчення іноземної мови неможливо. Деякі діти здатні почати вивчення другої мови з сіми – восьми років, а є й такі, що

починають вивчення з десяти – дванадцяти років. Цю точку зору підтримував також М. Пирогов, він стверджував, що знання англійської мови необхідне тільки людям певної професії, це означало, що вивчати англійську мову мають тільки ті - кому це буде необхідно за професією. З позицією К. Ушинського та М. Пирогова погоджувалась Є. Тихеева, проте вона зауважувала на необхідності вивчення іноземної мови в більш ранньому віці. Вона пропонувала надати дитині можливість 1-2 години в день вивчати іноземну мову, що сприятиме її розвитку як особистості та не вплине на володіння рідною мовою.

Існує й нігілістична течія, деякі науковці (І. Енштейн, С. Ньювенгіус) зауважують на шкідливості вивчення дитиною другої мови, вона на їх думку погіршує розвиток мислення, уповільнює вивчення рідної мови. Вони спростовують необхідність вивчення дітьми другої мови в дошкільному віці, оскільки вони вважають білінгвізм дітей дошкільного віку «соціальним лихом». Сучасні педагоги в Україні пропонують впроваджувати вивчення англійської мови лише з 5 класу в школі. Така позиція розвитку україно-англійського білінгвізму в дітей дошкільного віку базується лише на теоретичних даних, цю проблему не досліджували експериментально [23, с.44-46].

Аналізуючи наукові роботи Л. Виготського, можна виділити його позицію стосовно розвитку двомовності дітей, він зауважував, що не доцільно без урахування вікових особливостей, обставин та умов вивчення двох мов визначати який вплив це створює на двомовну особистість. Такі вчені як Л. Виготський, В. Гене, В. Штерн та Л. Щерба, визначають, що при вивченні двох мов, вони не створюють негативного механічного впливу одна на одну.

Охарактеризувавши та виділивши основні позиції, стосовно початку навчання дітей другої мови, ми зробили висновок, що зважаючи на надання англійській мові статусу міжнародної, виникає необхідність навчання українськомовних дітей англійської мови вже в дошкільних

закладах [9, с.62]. Методичні дослідження, проведені за останні п'ять років на базі українськомовних ЗДО засвідчують про потребу введення дітей з трьох років в україно-англійський білінгвальний простір, а починаючи з чотирьох років – надання дітям можливості практикуватися в спілкуванні другою мовою. Вмотивоване навчання дітей англійській мові під час сенситивного розвитку дає змогу запобігати появі багатьох міжмовних помилок, сприяє оволодінню усною формою другої мови. Головна роль в розвитку україно-англійського білінгвізму надається навчальній методиці, що є індивідуальною для умов виховання кожної дитини. За умови володіння батьками на високшому рівні англійською та українською мовами, правильно буде організувати розвиток мовленнєвих здібностей дітей з народження таким чином, щоб був дотриманий принцип «1 особа – 1 мова». Цей принцип можна адаптувати й до ЗДО, проте лише за умови, якщо в групі два вихователя, та хоча б один з них має досконало володіти англійською мовою. В цьому випадку навчання дітей англійській та українській мов має відбуватися комплексно, починаючи з ясельної групи й тривати до випуску дітей цієї групи з ЗДО. У випадку реалізації всіх цих умов дошкільники засвоюють обидві мови природнім шляхом, без особливих зусиль [41, с.301].

Отже, більшість вчених у дослідженні проблеми впливу різноманітних факторів та умов на становлення україно-англійського білінгвізму вважають за потрібне у першу чергу враховувати співпрацю мов, їх частоту застосування в оточуючому дитину суспільстві, загальний стан розвитку дошкільників, характер методологічної роботи з дітьми, мову на якій спілкуються в родині малюка та відсутність чи наявність стихійного білінгвізму. Саме ці фактори та умови впливу на становлення білінгвізму вирішують чи буде успішним засвоєння української та англійської мов дітьми.

1.3 Сучасні підходи до розвитку україно-англійського білінгвізму із застосуванням ІКТ

Розробка та впровадження ІКТ в розвиток україно-англійського білінгвізму зумовлюється самостійністю та стратегічною спрямованістю на модернізацію системи дошкільної освіти. Забезпечення вдосконалення навчально-виховного процесу в закладі дошкільної освіти, ефективність та доступність освітнього процесу, підготовка дітей дошкільного віку до життєдіяльності в сучасному суспільстві є пріоритетом впровадження в дошкільну освіту ІКТ, що зазначено в Національній стратегії розвитку освіти в Україні до 2021 року [31]. Використання ІКТ в сфері розвитку білінгвізму дає змогу збільшити активність дітей на заняттях, робить зручним для навчальної діяльності освітнє середовище, ідентифікує та індивідуалізує спрямованість навчання. Сучасний світ вимагає впровадження інноваційних підходів для розвитку україно-англійського білінгвізму, а саме: освітнього процесу, сучасних методів та форм викладу навчального матеріалу.

Питання впровадження ІКТ в сучасну освіту для впливу на розвиток україно-англійського білінгвізму підіймають у своїх теоретичних та практичних дослідженнях значна кількість вітчизняних та зарубіжних науковців, а саме: О. Биконі, В. Болтянський, В. Волинський, Р. Гуревич, Г. Кедрович, Ю. Машбиця, С. Титова [26, с.35].

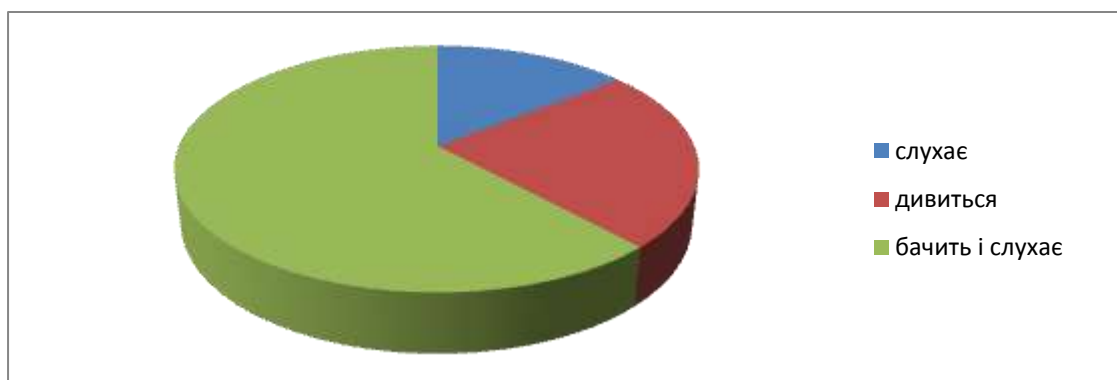

Рис.1Сприйняття інформації людиною.

Більшість вчених зауважує, що використання ІКТ для вивчення англійської та української мов сприяє їх кращому засвоєнню, оскільки

сприймаючи інформацію слуховим аналізатором людина запам'ятовує лише 15% мовної інформації, сприймаючи інформацію зоровим аналізатором – 25% видимої інформації, при зорово-слуховому сприйнятті інформації засвоюється – 65% [21, с.7].

Опираючись на проаналізовані нами наукові праці видатних педагогів, що працюють у сфері вивчення інформаційних технологій зроблено висновок, що використання ІКТ для розвитку україно-англійського білінгвізму здатне:

- підкріплювати пізнавальний інтерес дошкільників до вивчення англійської та української мов;
- прищеплювати навчально-виховній роботі дослідницький та проблемний характер та стимулювати самостійну навчальну діяльність дітей;
- формувати за допомогою ІКТ вміння дошкільників відбирати та проводити аналіз інформації, вдало нею користуватися;
- покращити процес адаптації дитини дошкільного віку до ЗДО, впливати на її соціалізацію [40, с.12].

ІКТ здатні вводити в розвиток україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку новий осучаснений зміст та модернізовані види діяльності, які викликають у дошкільників яскраві та сильні емоції. Найголовнішою ціллю впровадження ІКТ в освітній процес стає поява інноваційних умов та інструментів розвитку дитини [17, с.112]. Зауважимо, що використання ІКТ для впливу на розвиток україно-англійського білінгвізму в освітньому середовищі ЗДО має виконувати певні функції, а саме: прийому навчання (застосування мультимедійних засобів вивчення англійської та української мов); прикладу сучасних технологій, що впливають на розвиток здатності оволодіння двома мовами, дає знання про різноманітні предмети та явища навколишнього світу; ефективного практичного засобу навчання, що розвиває потенціал до творчої активності особистості, підштовхує її до прийняття самостійних

креативних рішень, дає змогу бачити їх результат та перевіряти їхню дієвість тощо [16].

Використання ІКТ для розвитку україно-англійського білінгвізму - це не вплив моди, а визначена сучасним суспільством необхідність, спричинена модернізацією дошкільної освіти. Саме вплив сьогодення та виконання вище зазначених функцій дає нам безпосередню можливість виділення двох груп переваг використання ІКТ:

Технічні переваги забезпечують швидкість та ефективність використання електронних дидактичних матеріалів.

Дидактичні переваги дають можливість дитині відчувати ефект присутності та реальності подій, формують інтерес, бажання пізнати нове [22, с.8].

Зазначені нами переваги стимулюють дошкільну освіту до перебудови, а також модернізації засобів, форм, методів та прийомів розвитку україно-англійського білінгвізму. І саме з цієї причини педагог для *продуктивного впровадження ІКТ в систему вивчення двох мов має володіти комп'ютерною грамотністю, яка потребує:*

- вміння працювати з текстовою та графічною інформацією;
- активного використання телекомунікаційних технологій,
- використовувати надруковані дидактичні засоби;
- вміння повноцінно користуватися можливостями Інтернету;
- вміння завантажити необхідних для вивчення англійської та української мов матеріал з мережі на флеш-накопичувачі;
- працювати з пакетом програм Microsoft Office.

Аналізуючи методичну літературу нами було визначено, що при використанні ІКТ, необхідно уважно, звертаючи увагу на критерії, обирати нововведення в сфері розвитку україно-англійського білінгвізму, враховувати інтереси та потреби дітей. Змістові зміни навчально-виховного процесу ЗДО мають безпосередній вплив на вивчення англійської та української мов [20, с.123]. *Провідними світовими*

фахівцями в сфері вивчення процесу розвитку україно-англійського білінгвізму було виділено певні вимоги використання засобів ІКТ, яким мають підпорядковуватись програми розвитку дітей:

- перевага дослідницького характеру діяльності дошкільника;
- спрямованість на розвиток самостійності дитини;
- розвиток різноманітних уявлень та навичок;
- достатній рівень технічної майстерності;
- підбір навчальних завдань відповідно до віку дітей;
- цікава форма вивчення англійської та української мов.

Дотримання вимог використання ІКТ для розвитку україно-англійського білінгвізму відкриває різноманітні можливості роботи з дошкільниками. Забезпечення становлення дитини як особистості, розвиток та становлення її розумових здібностей є актуальним завданням цього напрямку роботи [12, с.364].

З введенням ІКТ в навчальний процес вихователь має змогу розширити його змістове наповнення. Методичне забезпечення при цьому стає більш доступним для сприйняття дошкільниками. Впровадження ІКТ дає змогу збільшити інтерактивну спрямованість освітньої системи в ЗДО, здійснити перехід до діяльнісного способу навчання, за якого дошкільник стає активним суб'єктом педагогічної дії [32, с.46].

Отже, систематичне включення засобів ІКТ в процес розвитку україно-англійського білінгвізму забезпечить більш поглиблене вивчення англійської та української мов. Впровадження в навчання англійської та української мов дітей дошкільного віку ІКТ сприяє вмотивованому спілкуванню на двох мовах, усвідомленому вивченню та засвоєнню навчального матеріалу, а головне – сприяє інтеграції дитини до життя в сучасному суспільстві.

РОЗДІЛ II

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВПЛИВУ ІКТ НА РАЗВИТОК УКРАЇНО-АНГЛІЙСЬКОГО БІЛІНГВІЗМУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

2.1 Педагогічні умови впровадження ІКТ в навчанні дітей англійської та української мов

Потужний вплив ІКТ на навчання дітей англійської та української мов є реалією сьогодення, потік нової інформації в значній мірі впливає на розвиток дитячого білінгвізму [11, с.36]. Останні роки є рушійними для змін в системі дошкільної освіти. Оскільки система освіти зазнає суттєвих змін, існує необхідність пошуку нових підходів до виховного та навчального процесу в ЗДО, впровадження інноваційних напрямків роботи з дітьми. “Базовий компонент дошкільної освіти в Україні” спрямовує педагогів на інтеграцію в інформаційний простір, а також Закон України “Про дошкільну освіту” зазначає необхідність удосконалення першої освітньої ланки, відповідність її змісту до вимог сучасного життя, модернізації навчально-виховних технологій [2, с.18]. Це все вказує на те, що процес впровадження ІКТ в навчанні дітей англійської та української мов є перспективним напрямком розвитку сучасної системи дошкільної освіти.

В системі дошкільної освіти здійснюються пошук альтернативних способів підвищення продуктивності й швидкої асиміляції системи підготовки до потреб сьогодення, а саме підвищення якості вивчення іноземної мови, що зумовлює використання інноваційних методів навчання дошкільників [3, с.164]. Для вдалого впровадження ІКТ, що сприяє розвитку україно-англійського білінгвізму, вченими були визначені такі умови:

- розробка системи нового знання;

- незалежність освітнього процесу від територіального розміщення;
- змістовна й структурна модернізація освіти;
- врахування освітньої специфіки ЗДО ;
- забезпечення закладів дошкільної освіти необхідними економічними, технічними й кадровими ресурсами;
- опрацювання інноваційних планів розвитку освіти в період інтеграції;
- урахування наслідків позитивного та негативного впливу ІКТ на систему дошкільної освіти.

Інформатизація дошкільної освіти – це процес , що обумовлюється вимогою нинішнього суспільства, розвиток якого потребує готовності до праці у сотні разів більш творчої та продуктивної, він є комплексним, багатовекторним та ресурсномістким, що забезпечується науковим наповненням всіх інформаційних засобів ІКТ [19, с.158]. Виходячи з цього, існують такі напрямки інформатизації ЗДО:

- забезпечення дошкільних закладів матеріально-технічними умовами для впровадження у навчання дітей англійської та української мов засобів інформатизації та комп'ютерної техніки;
- придбання засобів ІКТ, прикладних і системних програм для розвитку україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку;
- проходження перекваліфікації працівників ЗДО, що зумовлюється введенням ІКТ в освітню програму;
- розвиток і формування медійної теки, розробка та оновлення бази даних, формування, накопичення та використання методичних ресурсів [15, с.92].

Проаналізувавши напрямки інформатизації ЗДО, можна зауважити, що ІКТ мають пряме відношення до модернізованих процесів навчання дітей англійської та української мов , головним завданням яких є: сприяння підвищенню результативності навчально-виховного процесу,

забезпечення ефективності та доступності освіти, підготовка дітей до майбутньої життєдіяльності в інформатизованому суспільстві, сприяння вирішенню проблеми якісного впливу на навчання.

Головним завданням педагога на сучасному етапі розвитку суспільства є досконале оволодіння комп'ютерною грамотою, оскільки виникає потреба відбору корисного матеріалу та захисту дитини дошкільного віку від негативних впливів засобів ІКТ [14, с.36]. Згідно з цим, можна висунути певні вимоги до проведення заняття з англійської та української мов:

- ✚ Підпорядкування теми, виду та типу заняття, а також визначення виховних, навчальних та розвивальних завдань має відповідати віковим особливостям дітей.

- ✚ Початок заняття має бути зацікавлюючим та незвичайним.

- ✚ Заняття має бути чітко промотивованим.

- ✚ Новітні технології та сучасні, модернізовані педагогічні ідеї забезпечують ефективність вивчення англійської та української мов.

- ✚ Має бути забезпечена інтеграція різноманітних видів діяльності дітей на інші предмети. Заняття проводиться в доброзичливій атмосфері; дітей не критикують за їх висловлювання, якщо вони стосуються заняття; оцінно-контрольна діяльність є запорукою успіху та впевненості дитини у своїх силах та можливостях [18, с.94].

- ✚ Самостійна робота дітей дошкільного віку має бути організована ефективно, на занятті вони вирішують творчі завдання.

- ✚ Застосування електронного матеріалу, для розвитку у дітей навичок спілкування на англійській та українській мовах.

- ✚ Проведення заняття з урахуванням охорони здоров'я дітей, шляхом забезпечення методологічних та гігієнічних умов.

Ефективним процес розвитку україно-англійського білінгвізму з використанням ІКТ є лише за умови дотримання усіх вище зазначених вимог, що зумовлює полегшення вивчення матеріалу, який неможливо

продемонструвати лише словесними методами навчання [10]. Тобто впровадження ІКТ унаочнює те, що неможливо помітити неозброєним оком, показує на практиці особливості спілкування обома мовами.

Огляд індивідуальних особливостей певної вікової групи та теми заняття дозволяє опрацювати навчальний матеріал таким чином, щоб домогтися найбільш результативного ефекту використовуючи на заняттях, бесідах та спостереженнях різні засоби ІКТ [29, с.152]. Засоби ІКТ в дошкільній освіті класифікуються з урахуванням їх методологічного призначення:

Навчальні – ознайомлюють з навчальним матеріалом, формують знання, уміння та навички теоретичної та практичної діяльності;

Тренувальні –необхідні для закріплення певних навичок та умінь, актуалізація знань;

Демонстраційні – дають можливість сприйняття досліджуваних об'єктів зоровим аналізатором;

Імітаційні - представляють життєву ситуацію для вивчення її функціональних та структурних характеристик

Лабораторні – забезпечують можливість проведення експериментів на обладнанні;

Моделювальні – впроваджуються з метою вивчення об'єкта у зв'язку з цим - стає можливим його моделювання;

Навчальні – ігрові – в ігровій формі створюють навчальні ситуації;

Пошуково-інформаційні та довідкові –ознайомлюють з заданим матеріалом, формують у дітей вміння систематизувати вивчений матеріал [27, с.8].

Розглянемо засоби впровадження ІКТ в сферу розвитку україно-англійського білінгвізму з позицій їх дидактичних можливостей. Відомо, що засоби ІКТ не проектувались для безпосереднього впливу на систему дошкільної освіти, проте система освіти вдало інтегрувала в свій навчальний процес засоби ІКТ, які цілком задовольняють дидактичні

вимоги до технічних засобів навчання [28, с.120]. Дидактичні можливості засобів ІКТ ,стосовно підвищення якості дошкільної освіти в сфері україно-англійського білінгвізму, включають в себе:

- Збільшення бажання до вивчення англійської та української мов;
- Оскільки роль дітей збільшується як суб'єктів навчальної діяльності необхідно її активізувати;
- Стираються межі самостійної діяльності дитини;
- Навчальний процес індивідуалізується;
- Збільшується різноманіття форм подання навчальної інформації;
- Розширення різноманітності типів навчальних завдань;
- Розробка спеціалізованого середовища навчання, яке дозволяє «занурити» дитину в віртуальний світ вивчення мов, у різних розвивальних ситуаціях;
- Забезпечення можливості рефлексії [39, с.36-37].

Отже, аналіз педагогічних умов впровадження ІКТ в навчання дітей англійської та української мов дає змогу зробити такий висновок: використання ІКТ в закладах дошкільної освіти сприяє підвищенню педагогічної майстерності вихователів, є фактором збагачення та інтеграції процесу вивчення англійської та української мов, який є шляхом модернізації змісту дошкільної освіти згідно вимогам сучасності.

2.2 Сучасний стан розвитку україно-англійського білінгвізму із застосуванням ікт

Для перевірки сучасного стану розвитку україно-англійського білінгвізму із застосуванням ІКТ нами проведено емпіричне дослідження з теми дослідження в 2019-2020 навчальних роках, на базі Херсонських ЗДО №20, №41, №82, №83. У процесі дослідження було опитано вихователів вище зазначених ЗДО, загальною кількістю 55 осіб.

Метою емпіричного дослідження є визначення доцільності та ефективності застосування ІКТ для розвитку україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку, а саме визначення стану матеріального забезпечення в ЗДО та володіння вихователів засобами ІКТ.

Реалізація дослідження проводилась за допомогою анкетування (див. Додаток А). Діагностика стану підготовки вихователів до застосування інформаційних технологій для розвитку україно-англійського білінгвізму передбачає виділення трьох рівнів характеристик таких умінь:

- *низький* – вихователі мають слабку мотивацію до застосування ІКТ для розвитку україно-англійського білінгвізму; володіють мінімумом навичок користування комп'ютерною технікою, але не можуть їх застосовувати у своїй педагогічній практиці; не знають психолого-педагогічних умов використання ІКТ в навчанні дітей різних мов; не вміють користуватися інформаційно-пошуковими системами мережі Інтернет.

- *середній* – вихователі виявляють пізнавальний інтерес до питань використання ІКТ для розвитку україно-англійського білінгвізму; застосовують комп'ютерні засоби для розв'язання різноманітних білінгвістичних завдань, але це застосування носить збіднений характер і обмежується роботою з текстовими процесорами та створенням найпростіших дидактичних матеріалів; вони здатні здійснювати відбір прикладного програмного забезпечення, але не володіють системним підходом до його використання, під час пошуку інформації керуються лише найпростішими критеріями;

- *високий* – вихователі усвідомлюють важливість та мають стійку мотивацію до застосування ІКТ для розвитку україно-англійського білінгвізму; володіють творчим підходом до використання ІКТ в білінгвістичній діяльності; систематично користуються ІКТ для навчання дітей двома мовами; можуть не тільки активно застосовувати свої знання

та вміння у практичній діяльності, а й стають активними помічниками-консультантами для своїх колег-педагогів та батьків дошкільників.

Анкета складається з тринадцяти питань, з яких два питання передбачають узагальнення педагогічної особистості вихователя, сім питань – обрати варіант відповіді, чотири питання – відкрита відповідь, на яку вихователі повинні були відповідати, спираючись вже на власний педагогічний досвід та знання або запропонувати, що, на їх погляд, посприяло вирішенню існуючих проблем розвитку україно-англійського білінгвізму із застосуванням ІКТ. Вихователі кожного ЗДО отримали електронний варіант анкети, це було реалізовано на платформі “Google Forms”, яка дає змогу створити електронну форму для опитування. Даний ресурс сприяє швидкому збору даних з анкет опитуваних та зберіганні результатів.

За результатами анкетування отримано такі результати.

З опитаних педагогів у старшій групі працюють - 40%, у середній – 27,3%, у молодшій – 18,2%, ясла – 14,5%.

Педагогічний стаж більшості педагогів, що пройшли анкетування – менше року (52,7%). Педагогів з педагогічним стажем від року до 5 років – 18,2%, від 5 років до 15 років – 12,7%, більше 15 років – 16,4. Це дозволяє зробити висновок, що молоді педагоги більш зацікавлені та обізнані у впровадженні в розвиток україно-англійського білінгвізму засобів ІКТ, ніж вихователі з педагогічним стажем більше 15 років.

З опитаних вихователів 87,3% ЗДО розуміють сутність поняття «білінгвізм», 9,1% педагогів обрали варіант «важко відповісти на це питання» та лише 3,6% не можуть відповісти на питання (Рис.2).

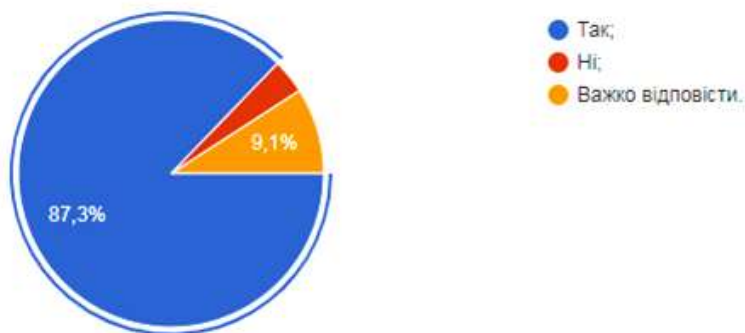

Рис. 2 Результати опитування педагогів, стосовно розуміння поняття «білінгвізм»

Більшість вихователів, а саме 52,7% опитаних, використовують ІКТ кожного дня в повсякденній та педагогічній діяльності, що зумовлено особливостями розвитку сучасного суспільства. Проте 38,2% респондентів визначають, що використовують ІКТ 1-2 рази на тиждень, 5,5% 1-2 рази на місяць, а 3,6% взагалі не використовують інформаційні технології.

Безпосереднє використання засобів ІКТ для розвитку україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку забезпечується педагогами під час підготовки до занять у 22% випадків, на заняттях у 52,7%, для самоопрацювання матеріалу у 25,3%. Тобто більшість з вихователів використовують ІКТ на заняттях, що забезпечує виконання одного з найважливіших принципів педагогіки - наочності. Засоби ІКТ, що впроваджуються для унаочнення матеріалів розвитку україно-англійського білінгвізму, є найдієвішим методом вивчення англійської мови у закладах дошкільної освіти.

Вихователі з наведених варіантів мали обрати декілька засобів ІКТ які вони використовують для розвитку україно-англійського білінгвізму: текстовий редактор (47,3%), електронні таблиці (21,8), електронні презентації (58,2%), мультимедійні диски (30,9%), спеціалізовані програми (34,5), інтернет (81,8), не використовують (1,8).

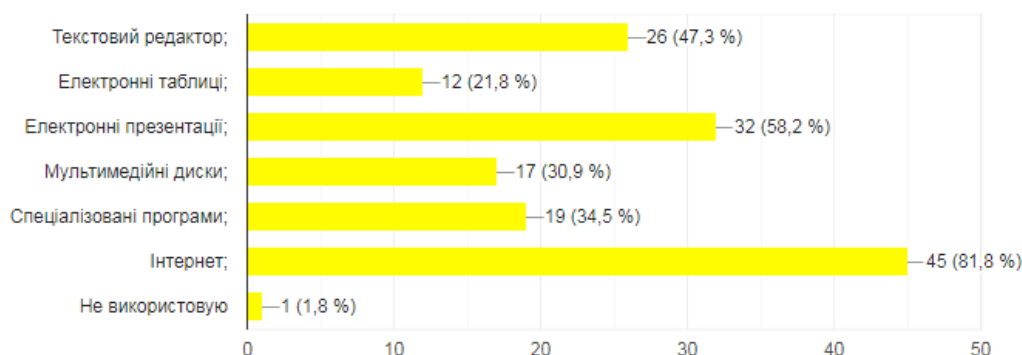

Рис. 3 Засоби ІКТ, що використовують для розвитку україно-англійського білінгвізму

Використання ІКТ істотно полегшує підготовку до занять і дає змогу їх урізноманітнити, з цією думкою погоджуються 98,2% вихователів, 1,8% – вважають їх не потрібними. Результати відповідей респондентів свідчать про усвідомлення необхідності використання засобів ІКТ для розвитку україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку.

Впровадження ІКТ в заклади дошкільної освіти потребують виконання ряду умов. Після аналізу відповідей педагогів на питання стосовно визначення умов впровадження ІКТ для розвитку україно-англійського білінгвізму, ми виділили головні з них: матеріальне забезпечення (інтерактивна дошка, проектор, комп'ютер, постійне підключення до мережі інтернет і т. д.), достатня кількість навчальних матеріалів, дотримання методичних вимог до проведення занять з англійської мови, використовуючи засоби ІКТ, позитивна атмосфера в процесі вивчення мов, правильно визначенні методи роботи з дітьми, розвиток усіх мовних навичок, компетентність педагога, володіння педагога англійською та українською мовами, постійна співпраця з батьками, збагачення навчального процесу правильно підібраним дидактичним матеріалом. Дотримання цих умов має забезпечувати вдалий вплив ІКТ на розвиток україно-англійського білінгвізму.

Щодо створення в ЗДО умов для використання ІКТ вихователі, за результатами анкетування, висловили такі думки: так - 30,9%, частково - 58,2%, ні - 10,9%(Рис. 4).

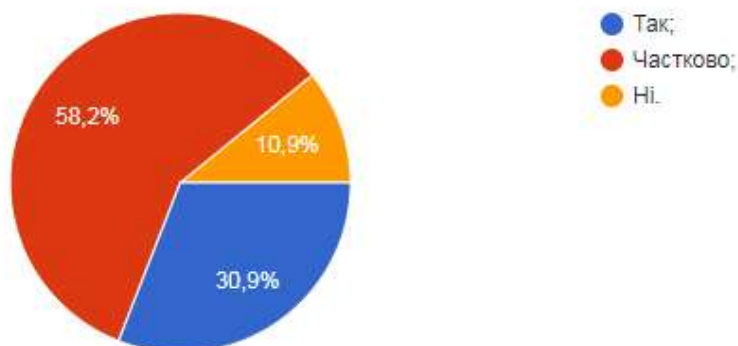

Рис. 4 Створення в ЗДО умов для використання ІКТ

Отже, результати свідчать, що проблема впровадження ІКТ для розвитку україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку є досить актуальною, дослідження цього питання дають змогу знайти оптимальні шляхи дотримання умов використання комп'ютерних технологій в ЗДО.

В опитуванні, згідно з відповідями вихователів, виділено форми роботи з дітьми для ефективного розвитку україно-англійського білінгвізму засобами ІКТ, а саме:

- Дидактичні ігри. Використовується як самостійна частина організації навчання, або заняття. В ній реалізується безпосередня можливість ознайомлення дитини з різноманітними явищами, предметами та їх властивостями засобами ІКТ.
- Онлайн екскурсії. Використовуючи засоби ІКТ у вихователя з'являється можливість забезпечення яскравого і цілісного сприймання, емоційного донесення інформації до дитини.
- Заняття. Найефективнішою формою роботи з розвитку україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку є заняття.

Результати свідчать про досить широкі можливості використання різних форм роботи з дітьми з застосуванням засобів ІКТ, проте перевагу в

використанні вихователі надають заняттю – 54,2%, дидактичні ігри – 35,8%, а онлайн-екскурсії – 10%.

Важливим є визначення доцільних методів роботи з дітьми для ефективного розвитку україно-англійського білінгвізму засобами ІКТ. Виходячи з результатів відповідей педагогів можна визначити такі методи роботи з дітьми:

- Наочні методи. Сутність цих методів полягає в отриманні дітьми знань шляхом сприйняття певних процесів, предметів або їх зображень за допомогою впровадження в навчальний процес ЗДО засобів ІКТ. До наочних методів належать демонстрація та спостереження.

- Словесні методи. Керівним в цих методах є слово як джерело отримання знань, що дає можливість дитині виходити у процесі пізнання за межі безпосереднього сприймання. До словесних методів належать: розповідь, бесіда, онлайн-бесіда за допомогою програм Skype, Zoom і т. д., читання (слухання дітьми електронних джерел) творів художньої літератури.

- Практичні методи. Перевагою практичних методів є організація практичної діяльності дітей, що забезпечує засвоєння ними знань, умінь і навичок обох мов, що діти вивчають. До цих методів належать вправи, ігри, прості досліди, моделювання за допомогою засобів ІКТ.

Розвиток україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку засобами ІКТ передбачає використання програм розвитку дітей, в яких вказані методичні вимоги до навчання дітей англійської та української мов; вимоги до впровадження ІКТ в ЗДО; завдання, цілі та зміст роботи з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей. Більшість педагогів рекомендують до використання для вивчення англійської та української мов в ЗДО такі програми розвитку дітей: «Дитина», «Англійська мова для дітей дошкільного віку», «Мортімер», «Методика навчання іноземної мови дошкільників», «STREAM – освіта».

98,2% опитаних вихователів зазначають, що безпосередній вплив ІКТ на розвиток україно-англійського білінгвізму є позитивним, проте 1,8% вважають, що цей вплив є негативним (Рис. 5).

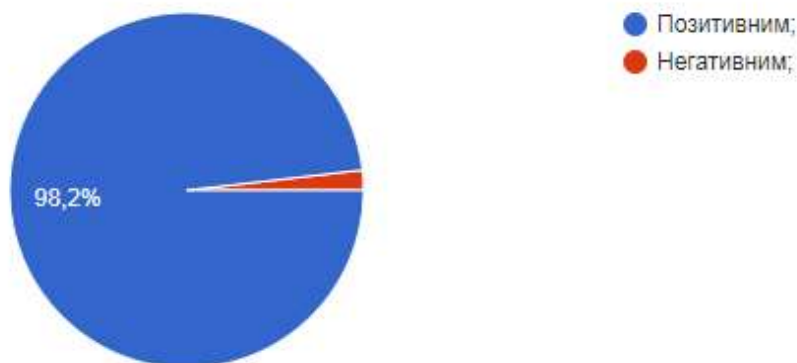

Рис. 5 Вплив ІКТ на розвиток україно-англійського білінгвізму

Результати анкетування показали, що у вихователів переважає середній, а у деяких випадках високий рівень розуміння та використання засобів ІКТ, що впроваджуються для розвитку україно-англійського білінгвізму що відображено на рисунку 6.

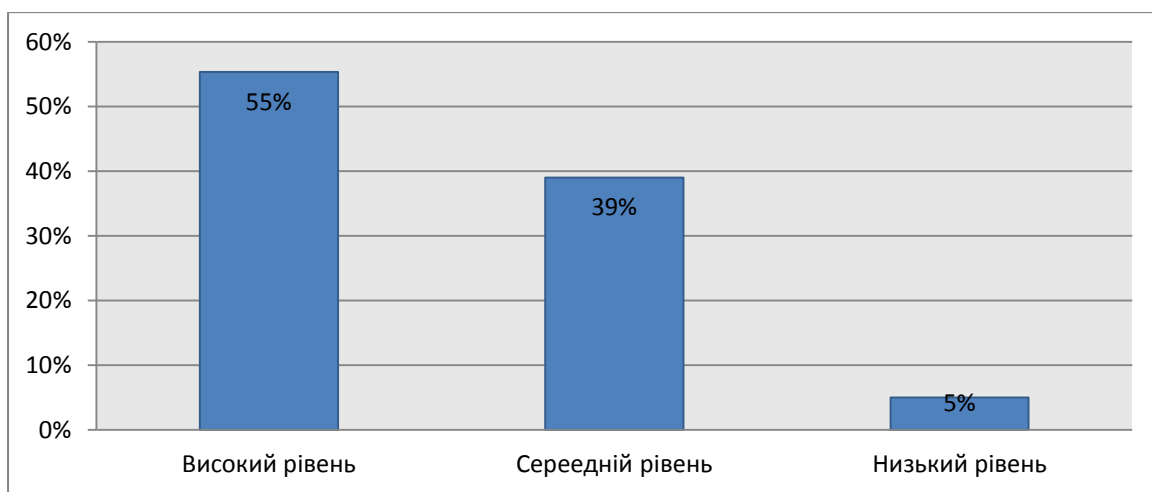

Рис. 6. Результати діагностики стану підготовки вихователів до застосування інформаційних технологій для розвитку україно-англійського білінгвізму

Отже, результати досліджень емпіричного експерименту вказують на те, що в педагогів достатньо сформовані знання про можливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій для впливу на розвиток україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку, проте в

деяких вихователів спостерігається низький рівень методичної підготовки та практичної готовності до використання інформаційних технологій під час навчання дітей української та англійської мови.

2.3 Методичні рекомендації для розвитку україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку

Вивчення дітьми дошкільного віку англійської мови віднесено до Державного стандарту дошкільної освіти, а саме його варіативного компонента [24, с.336]. Білінгвізм можна формувати у дітей в умовах сімейного виховання, в дошкільному закладі, або в гуртках англійської мови. Необхідно пам'ятати про таку важливу передумову: процес вивчення має базуватися на науково обґрунтованих підходах до вивчення дітьми мови, він сприяє соціалізації дитини, формуванню її особистісної культури (через знайомство з умовними та культурними особливостями іншого народу), розвитку пізнавальних процесів (відчуттів, мислення, пам'яті, сприймання, уваги, уяви) [42].

Навчання дітей дошкільного віку англійській та українській мов – це специфічний вид освітньої діяльності. У процесі вивчення мова є одночасно предметом і провідним засобом навчання. У процесі розвитку україно-англійського білінгвізму діти не опановують складовими частинами англійської мови, а одразу засвоюють її як засіб спілкування [24, с.334]. Проте необхідно також зауважити, що є випадки коли не варто вчити дошкільника англійської мови, а саме:

1. У дитини є логопедичні труднощі.
2. Дитина хвороблива.
3. У дитини немає мотивації до вивчення англійської мови.

Особливості оволодіння дітьми дошкільного віку англійською та українською мовами тісно пов'язані з специфікою сприймання, налаштованістю на спілкування, спонтанністю пізнання навчального матеріалу [38, с.15]. Марія Монтесорі зазначала: від народження до 6

років дитина перебуває в сензитивному періоді, що сприяє мовленнєвому розвитку особистості. Дитині дошкільного віку, незалежно від її початкових здібностей, корисно вивчати англійську мову, тому що це позитивно впливає на розвиток пам'яті, уваги, мислення, уяви та мовленнєвих здібностей. Вивчення дітьми англійської мови розпочинається тільки після засвоєння рідної мови [36, с.35].

Для розвитку україно-англійського білінгвізму необхідно:

1. Формування престижу англійської мови. Батьки мають використовувати мову часто, читати книжки англійською мовою, створювати дитині англомовний простір.

2. Дати позитивну оцінку білінгвізму.

3. Мотивувати дитину до вивчення англійської мови.

4. Сформуванню позитивну атмосферу в процесі навчання.

5. Не виправляти дитину під час відповіді. Виправляти дитину необхідно лише після завершення відповіді.

6. Послідовно вивчати особливості іноземної мови, від найлегших до найважчих.

7. Правильне мовлення батьків на англійській мові – еталон.

Виконання даних вимог забезпечує вдале опанування англійською мовою паралельно з українською.

Для розвитку україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку виділяють три стратегії:

1. «Одна мова - один носій». Англійською та українською мовами дитина опановує одночасно, природним шляхом. Саме з цієї причини, такий білінгвізм є природнім.

2. «Одне середовище – одна мова». Діти використовують англійську мову вдома, українську – в дитячому садку, або навпаки.

3. «Простір та час». Англійську чи українську мову використовують, наприклад, під час сніданку; мови чергуються через день та ін. [24, с.334]

Впровадження зазначених стратегій розвитку білінгвізму з використанням ІКТ вимагає від педагога виконання таких завдань на занятті :

1. Англійська мова має використовуватись вмотивовано, як засіб спілкування;
2. Під час заняття має враховуватись мовленнєвий досвід дітей спілкування українською мовою;
3. Формування позитивного ставлення дошкільника до вивчення англійської мови;
4. Забезпечити інтеграцію дитини в групу однолітків, всесторонній розвиток, створюючи ситуації, що спонукають до комунікації.
5. Сприяти формуванню позитивних моральних якостей та рис характеру дитини.

Визначенні завдання та використання засобів ІКТ стимулюють дитину до опанування високого рівня володіння обома мовами.

Заняття з розвитку україно-англійського білінгвізму з використанням ІКТ проводяться з дошкільниками починаючи з середньої групи [35, с.256]. Діти можуть на слух сприймати англійську мову в межах вивченого матеріалу. Уміють розповідати вірші, лічилки, співати пісні під музичний супровід, вести діалог англійською мовою. Проведення заняття з впровадженням засобів ІКТ передбачає використання: цікавих електронних та надрукованих дидактичних матеріалів, мультфільмів на англійській мові, великої кількості комп'ютерних ігор, що спрямованні на розвиток білінгвізму, посібників [30]. Педагог грає, навчає та спілкується з дітьми англійською мовою, що забезпечує засвоєння дітьми природним чином лексичних одиниць і нескладних мовних конструкцій. *Заняття з розвитку україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку проходить таким чином, як показано в таблиці 1.*

Таблиця 1

Хід проведення заняття розвитку україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку

Дії дітей під час заняття:	Реалізація розвиваючих та початкових завдань педагогом:
Вітання з педагогом, та з ляльками які використовуються на заняттях.	♦ Забезпечує створення оптимістичного настрою, повторення вже вивчених слів та фраз на англійській мові.
Виконання артикуляційних вправ.	♦ артикуляційна гімнастика, вправлення в правильній вимові окремих звуків, ♦ диференціація подібних за звучанням звуків української та англійської мови.
Гра у парах в дидактичні ігри.	♦ розвиток мовленнєвих навичок в діалогічній формі, ♦ розвиток зорової та слухової уваги, пам'яті.
Вправа з роздатковим матеріалом за столом, гра з іграшками.	♦ ознайомлення дітей з раніше незнайомими лексичними одиницями та граматичними структурами, спроби їх застосування у власному мовленні, ♦ формування навички дисциплінованої навчальної діяльності.
Інсценування фрагментів казок за допомогою інтерактивної дошки.	♦ оволодіння основними нормами вимови англійських слів і простих речень, засобами виразності, ♦ розвиток навичок використання засобів ІКТ, ♦ формування комунікативних навичок, оволодіння нормами ввічливості в грі.
Виконання фізкультхвилинки	♦ розвиток пам'яті, повторення англійських слів із вивченої теми.
Співають пісні під музичний супровід	♦ вивчення нових мовних зразків, ♦ розвиток навичок запам'ятовування англійських слів та речень.
Художня діяльність по темі заняття.	♦ вивчення та відтворення нових слів, що стосуються художньої діяльності дошкільників.

Показниками вдалого впровадження на заняттях ІКТ для розвитку україно-англійського білінгвізму є: знання дітьми назв предметів і понять, що часто зустрічаються в повсякденній діяльності. При вивченні двох мов за допомогою засобів інформаційних технологій, значення слів в більшості випадків перерозподіляються, змінюється вже звична дітям картина світу,

по-різному будується думка [26, с.36-37]. Мова – це система, засоби описання якої викладено в правилах побудови текстів, як усних так і письмових. Зміст білінгвізму, усвідомлюється дитиною через комунікацію англійською мовою, залучення дітей до культури іншого народу, що можливо унаочнити за допомогою засобів ІКТ [32, с.65].

Для вдалого вивчення англійської мови головною умовою є співпраця педагогічного колективу ЗДО, дітей та їх родини. Отже, батькам необхідно створювати сприятливі умови для вивчення англійської мови вдома та допомагати дітям у опрацюванні навчального матеріалу. У зв'язку зі складністю процесу розвитку україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку, нами визначено рекомендації для батьків:

1. Рушійною силою для вивчення іноземної мови дітьми є мотивація.

Ігрова діяльність, організована на прикладі життєвих ситуацій спілкування, коли в дитини з'являється безпосередня потреба та інтерес висловлюватись англійською мовою допомагає їй у вивченні іноземної мови.

2.3 дітьми необхідно переглядати англомовні мультфільми, читати казки іноземною мовою.

Дитина має змогу обрати улюбленого персонажа (Superman, Iron Man, SpongeBob), а батьки мають пояснити, що персонаж спілкується лише на англійській мові, тому необхідно й дитині вивчити цю мову, щоб розуміти героя.

3. Необхідно пам'ятати про важливість артикуляційних вправ.

До розмови на англійській мові необхідно підготувати язик. Дитина може повторює за батьками звуки англійського алфавіту. Приклад: заверещати , як поросся – [vi]- [vi]- [vi]; загарчати, як тигр – [r – r – r]; запищати, як мишеня [pi– pi – pi].

4. Якщо у батьків достатній запас англомовних слів, то батьки можуть розмовляти з дітьми на іноземній мові [5, с.67].

Дитина розповідає батькам, що любить їсти. Мати питає: «What do you like?» .«I like pizza». – до прикладу відповідає дитина.

5. Повторювання англійськомовних пісень та віршів , які вивчаються на заняттях сприяє розвитку пам'яті дитини.

Дитині легше за все запам'ятати короткі вірші - римування, які корисні для повторення та закріплення мовленнєвих зразків. Наприклад:

Two big apples

Under a tree.

One is for you

And one's for me.

Розучувати вірш, необхідно з опорою на наочність. На екрані можна розмістити картинки або іграшки, що є у вірші.

6. Батьки мають заохочувати дитину до вивчення англійської мови, хвалити її..

Позитивна оцінно-контрольна діяльність необхідна дитині, оскільки малюк таким чином отримує підтримку від батьків. Ніколи не варто казати дитині, що вона не здатна оволодіти англійською мовою [16].

Отже, вивчення з раннього віку двох мов створює базу для їх подальшого вивчення та надає можливість опанування більшої кількості іноземних мов. Дослідження проведенні на базах ЗДО довели, що дошкільники , які вивчають англійську мову за допомогою засобів ІКТ, володіють українською на високому рівні, таким дітям притаманна краща пам'ять, стійкіша увага, більша розкутість ніж у дітей, які не вивчали другу мову.

ВИСНОВКИ

У ході проведення педагогічного дослідження нами здійснено теоретичне та практичне обґрунтування педагогічних умов впливу ІКТ на розвиток україно-англійського білінгвізму дітей дошкільного віку в сучасному просторі дошкільної освіти. Результати дослідження засвідчують розв'язання поставлених завдань, та є підґрунтям для таких висновків:

1. Під сутністю та характеристикою дефініції «білінгвізм», ми розуміємо, практику зміни використання двох мов по черзі, при цьому головною рисою явища білінгвізму є функціонування обох мов у сфері комунікації одного й того самого носія. У свою чергу сутність дефініції «вплив ІКТ на розвиток україно-англійського білінгвізму» полягає в тому, що це цілеспрямований процес зміни кількісної та якісної характеристики засвоєних дітьми знань, умінь та навичок спілкування на українській та англійській мові по черзі, на який безпосередньо діють форми, засоби та методи впливу електронних ілюстраційних, текстових та аудіо даних.

2. На основі аналізу науково-методичної літератури нами обґрунтовано фактори та умови впливу становлення україно-англійського білінгвізму. Більшість вчених у дослідженні проблеми впливу різноманітних факторів та умов на становлення україно-англійського білінгвізму вважають за потрібне у першу чергу враховувати співпрацю мов, їх частоту застосування в оточуючому дитину суспільстві, загальний стан розвитку дошкільників, характер методологічної роботи з дітьми, мову на якій спілкуються в родині малюка та відсутність чи наявність стихійного білінгвізму. Саме ці фактори та умови впливу на становлення білінгвізму вирішують чи буде успішним засвоєння української та англійської мов дітьми.

3. Нами обґрунтовані педагогічні умови впливу ІКТ на розвиток україно-англійського білінгвізму, а саме: використання ІКТ в дошкільних закладах сприяє підвищенню педагогічної майстерності вихователів,

спонукає їх до пошуку інтерактивних форм та методів навчання, викликає необхідність прояву творчих здібностей; підвищенню зацікавленості дітей в навчанні; якості засвоєння навчального матеріалу дітьми; модернізації заняття завдяки інформатизації представленої інформації; ІКТ допомагають покращенню закріплення знань, вмінь та навичок дітей, розв'язувати завдання; використання мультимедійних засобів у навчанні збільшує інтенсивність сприйняття та засвоєння інформації дітьми, сприяє розвитку пізнавальних процесів. Впровадження ІКТ у закладі дошкільної освіти є фактором збагачення та інтеграції процесу вивчення англійської та української мов, який є шляхом модернізації змісту дошкільної освіти згідно вимогам сучасності.

4. Ми розробили методичні рекомендації для розвитку україно-англійського білінгвізму дітей засобами ІКТ. Особливості оволодіння дітьми дошкільного віку англійською та українською мовами тісно пов'язані з специфікою сприймання, налаштованістю на спілкування, спонтанністю пізнання навчального матеріалу. Дитині дошкільного віку, незалежно від її початкових здібностей, корисно вивчати англійську мову, тому що це позитивно впливає на розвиток пам'яті, уваги, мислення, уяви та мовленнєвих здібностей.

Методичні рекомендації до розвитку україно-англійського білінгвізму дітей засобами ІКТ:

- Впроваджувати вивчення англійської мови дошкільниками необхідно з моменту засвоєння рідної мови.
- Формування престижу англійської мови грає вирішальну роль. Батьки мають використовувати мову часто, дивитися з дитиною мультфільми на англійській мові та читати книжки, створювати дитині інформаційний англійськомовний простір.
- Позитивна оцінка білінгвізму прискорює його розвиток.

- Мотивувати дитину до вивчення англійської мови, особливо з використанням ІКТ (англомовні навчальні програми, мультфільми, аудіо фрагменти) є запорукою успіху розвитку білінгвізму.
- Формування позитивної атмосфери в процесі навчання.
- Не виправляти дитину під час відповіді. Виправляти дитину необхідно лише після завершення відповіді.
- Послідовне вивчення особливостей іноземної мови, від найлегших до найважчих.
- Правильне мовлення батьків на англійській мові – еталон, якщо з цим виникають проблеми показувати дитині відео фрагменти з правильним вживанням англійської мови.

Дотримання рекомендацій забезпечує вдале опанування дитиною дошкільного віку англійською мовою паралельно з українською.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабіна С. П. Дитячий білінгвізм як педагогічна проблема / С.П.Бабіна. // Вістник ТГПУ. – 2007. – №4. – С. 114 – 115.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) // Дошкільне виховання. – 2012. – № 7. – С. 4-19.
3. Білан А. Д. Інформаційні технології: технічно-педагогічний аспект: [монографія] / А. Д. Білан, О. П. Панасик. – Луцьк, 2008. – 320 с.
4. Білінгвізм. Що це? [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <https://greencountry.com.ua/ru/journal/read/bilingvizm-csho-ce>.
5. Богуш А.М. Методика навчання дітей української мови в дошкільних навчальних закладах : підручник. 3-тє видання, доп. і переробл. / А.М. Богуш. – Київ: Видавничий Дім «Слово» , 2019. – 440 с.
6. Бондар О. І. Білінгвальна комунікативність як лінгво-екологічна проблема / О. І. Бондар // Записки з українського мовознавства : зб. наук. праць. – 2003. – Вип. 12. – С. 352–360.
7. Бондар О. І. Деградація лінгвосоціуму: ознаки і типи / О.І.Бондар // Записки з загальної лінгвістики : зб. наук. праць. – Одеса, 2001. – Вип. 3. – С. 10-15.
8. Бурда Т.М. Скажи мені, якою мовою ти говориш... (З аналізу мовної поведінки київських підлітків) / Т.М. Бурда // Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. - 2000. - № 4. - С.14-19.
9. Верещагин Е.М. Психологическая и методическая характеристика двуязычия (билингвизма) / Е.М. Верещагин. - М., 1969. – 160с .
10. Вимоги до підготовки та проведення сучасного заняття в ДНЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://leleka.rv.ua/index.php?m=content&d=view&cid=189>.

11. Впровадження та поширення інформаційно-комунікаційних технологій у роботі дошкільного навчального закладу з дітьми, педагогами, батьками та громадськістю : тематичний збірник праць / упоряд.: А. А. Волосюк; за заг. редакцією Л. А. Шишолік. – Рівне : РОШПО, 2015. – 85 с.

12. Гуревич Р. С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в освіті / Р. С. Гуревич // Енциклопедія освіти / [Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 364-365.

13. Двомовність [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Двомовність>.

14. Дзюбенко А. А. Новые информационные технологии в образовании: [монография] / А. А. Дзюбенко. – М., 2000. – 104 с.

15. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології / І.М.Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 132 с.

16. Задорожнюк І. І. Чи потрібно вивчати англійську мову дошкільнятам? [Електронний ресурс] / І. І. Задорожнюк – Режим доступу до ресурсу: <http://dnz4-berdychiv.org.ua/index.php/spetsialisty-dnz/porady-dosvidchenoho-vykhovatelja>.

17. Захарова И. Г. Информационные технологии в образовании: [учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений] / И.Г. Захарова. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 192 с.

18. Зубов А. В. Информационные технологии в лингвистике / А.В.Зубов, И. И. Зубова - М. : Академия. - 2004. - 208 с.

19. Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: зб. наук. пр. / редкол.: М. М. Козяр, І.А.Зязюн, Н.Г. Ничкало; АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – Л., 2006. – 634 с.

20. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: термінологічний словник / М. Ю. Кадемія. – Львів: Вид-во «СПОЛОМ», 2009. – 260 с.
21. Каратаєва М. Інтернет-технології у методичній роботі / М.Каратаєва // Дошкільне виховання. – 2010. – №8. – С. 8–9.
22. Кивлюк О. Створення комп'ютерно-ігрового середовища / О.Кивлюк. // Інформатика та інформаційні технології: науково-методичний журнал. – Київ : Педагогічна преса, 2012. – С. 6–11.
23. Колодич О. Б. Сучасні підходи до вивчення мовленевої діяльності / О. Б. Колодич // Педагогіка і психологія. – 2004. — № 4. – С. 40-50.
24. Компетентностный подход в современном языковом образовании / [Н. К. Ахтайева, Г. Баялиева, Г. Сагнаева та ін.]. // Человек в Индии. – 2017. – №3. – С. 333–340.
25. Кононенко В.І. Мова у контексті культури і монографія / Віталій Кононенко – К.: Плай, 2008. – 60 с.
26. Копил І. П. До проблеми застосування сучасних інформаційних технологій при вивченні іноземних мов / І. П. Копил. // 36 наукових праць. – 2005. – №28. – С. 30–38.
27. Лавреньєва Г. П. Комп'ютер навчає, розвиває, розважає / Г.П.Лавреньєва // Дошкільне виховання. – 2009. – №10. – С. 8–9.
28. Маслюк Ю. А. Проблеми використання інформаційних та комунікаційних технологій у навчальній діяльності / Ю.А. Маслюк // Інновації в освіті. - 2006. - № 1. - С. 117-123.
29. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
30. Освітні можливості інформаційно-комунікаційних технологій [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://vmk-dnz28.jimdofree.com/методичний-банк/консультації/>.

31. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

32. Психологія мовлення і психолінвістика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Калмикова Л. О., Калмиков Г. В., Харченко Н. В., Лапшина І. М., За ред. Л. О. Калмикової. – К. : «Фенікс», 2008. – 158 с.

33. Румянцева І. М. Психология речи и лингвопедагогическая психология / И. М. Румянцева. – М. : ПЕРСЭ; Логос, 2004. – 200 с.

34. Сучасні дослідження з іноземної філології. Збірник наукових праць. Випуск 3. / Відп.ред.Фабіан М.П. - Ужгород: ПП Піголіцип П.Ю. 2005. - 535 с.

35. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Вип. 40 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2014. – 491 с.

36. Сущенко А.В. Гуманізація педагогічної діяльності та інноваційний процес / Ред. кол.: Сущенко Т. І. та ін. // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. праць. – Київ-Запоріжжя, 2003. – Вип. 29. – С. 32–39.

37. Тимошенко А. Феномен явища дитячого білінгвізму [Електронний ресурс] / А. Тимошенко // Науковий блог. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://naub.oa.edu.ua/2016/феномен-явища-дитячого-білінгвізму/>.

38. Філімонова М.С., Крилов Д.А. Білінгвізм як тенденція мовленнєвого розвитку сучасного суспільства / М.С. Філімонова, Д. А. Крилов// Сучасні проблеми науки та освіти. – 2012. – № 1– С. 14 - 17.

39. Цимбалюк. О.Л. Використання ІКТ у дошкільних навчальних закладах / О. Л. Цимбалюк // Педагогічний пошук. - 2013. - № 3. - С. 36-41.

40. Червинська О. Інформаційні технології – в освітній процес / О.Червинська // Дошкільне виховання. – 2011. – №1. – С. 12–13.

41. Чиршева Г. Н. Детский билингвизм: одновременное усвоение двух языков. Монография / Г. Н.Чиршева. – СПб: Златоуст, 2012. – 488 с.

42. Шкваріна Т.М. Англійська мова для дітей дошкільного віку (програма, методичні рекомендації): Навч. посібник для вчителів раннього навчання англ. мови, студентів вищ. пед. навч. закладів / Т.М.Шкваріна. – Умань: Видавничополіграф. підприємство, 2003. – 250с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета №1 «Для виявлення сучасного стану розвитку україно-англійського білінгвізму із застосуванням ІКТ»

*Для того щоб ми могли визначити рівень впливу інформаційно-комп'ютерних технологій на розвиток україно-англійського білінгвізму, дайте відповіді на такі запитання.

В якій групі ви працюєте?

- a) Ясла;
- b) Молодша група;
- c) Середня група;
- d) Старша група.

Педагогічний стаж:

- a) Менше року;
- b) Від року до 5 років;
- c) Від 5 до 15 років;
- d) Більше 15 років;

1. Чи розумієте ви сутність поняття «білінгвізм»?

- A) Так;
- B) Ні;
- B) інше.

2. Як часто Ви використовуєте інформаційно-комп'ютерні технології:

- a) щодня;
- b) кожного дня;
- c) 1– 2 рази на тиждень;
- d) 1– 2 рази на місяць;
- e) інше (вказіть).

3. Чи використовуєте Ви ІКТ для розвитку україно-англійського білінгвізму:

- a) під час підготовки до занять;
- b) на заняттях;
- v) для самоопрацювання матеріалу;
- г) інше (вказати)

3. Які інформаційно-комп'ютерні засоби Ви використовуєте для розвитку україно-англійського білінгвізму:

- A) текстовий редактор;
- B) електронні таблиці;
- B) електронні презентації;
- Г) мультимедійні диски;
- Г) спеціалізовані програми;
- Д) інтернет;

Е) інше (вказіть).

4. Чи вважаєте Ви що використання ІКТ істотно полегшує підготовку до занять і дає змогу їх урізноманітнити?

а) так;

б) ні.

5. Чи створені в ДНЗ умови для використання ІКТ?

а) так;

б) частково;

в) ні.

6. Які умови можна виділити для вдалого застосування ІКТ спрямованого на розвиток україно-англійського білінгвізму? _____

7. Які форми роботи з дітьми Ви порекомендували б для ефективного розвитку україно-англійського білінгвізму засобами ІКТ: _____

8. Які методи роботи з дітьми Ви порекомендували б для ефективного розвитку україно-англійського білінгвізму засобами ІКТ: _____

9. Порекомендуйте програму виховання в якій більш інформативно вказані методичні вимоги до розвитку україно-англійського білінгвізму: _____

10. На вашу думку, безпосередній вплив ІКТ на розвиток україно-англійського білінгвізму є:

а) позитивним;

б) негативним;

в) інше _____.

**КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНЬСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Я, Лінтварьова Анна Дмитрівна,
учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету,
УСВІДОМЛЮЮ, що академічна доброчесність – це фундаментальна
етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності
ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ:

- дотримуватися:
 - вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
 - принципів та правил академічної доброчесності;
 - нульової толерантності до академічного плагіату;
 - моральних норм та правил етичної поведінки;
 - толерантного ставлення до інших;
 - дотримуватися високого рівня культури спілкування;
- надавати згоду на:
 - безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
 - оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
 - використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;
- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;
- надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;
- не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;
- своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;
- не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;
- підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;
- поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище,

расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

– не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

– не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

_____ (дата)

_____ _____ (підпис)

Анна Лінтварьова
(ім'я, прізвище)

ДОВІДКА

про перевірку на текстові збіги у Науковій бібліотеці

кваліфікаційної роботи СВО Бакалавр

спеціальності 012 Дошкільна освіта (денна форма)

Автор роботи	Лінтварьова А.
Назва роботи	Вплив інформаційно-комунікаційних технологій на україно-англійський білінгвізм дітей дошкільного віку
Факультет	Педагогічний факультет
Науковий керівник	доцент Коткова В.В.
Роботу перевірено за допомогою програмного засобу	Unicheck
Ідентифікаційний номер роботи	ID файлу: 1002507703
Результати перевірки	Схожість 0 %

Директорка Наукової бібліотеки

Нателла АРУСТАМОВА

Бібліотекарка I категорії

Стефанія Собољ